

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI DE ANUNȚURI:
In Viena: la M. Duker Nachf.,
Nux. Angonil & Emario Leg-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colónă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifa
și învoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în de-care și.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se printră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 118.

Brașov, Duminecă 30 Mai (12 Iunie).

1904.

Mocsary despre anchetă.

Titlul de mai sus e de ajuns, cre-
dem, ca să atragă deosebită atențiune a
cetitorilor noștri. Cine nu se va interesa
a cunoște părerea lui Ludovic Mocsary
asupra proiectului de reformă școlară a
lui Berzeviczy și asupra anchetei, a celui
distins bărbat politic maghiar, care singur
singurel a avut curajul, acum 25 de ani,
de a-și ridica vocea spre a admonia pe
conationalii săi, conduși de reșosatul Colo-
man Tisza, să nu pornescă pe cărarea fa-
tală a maghiarisării forțate, pe care nu
vor culege decât ura și inimizita națio-
nalităților conlocuitoare pentru toate tim-
purile?

Am avut dreptate când am dis, că
Mocsary nici aji nu va fi de altă opiniune,
fiind-că împrejurările sunt și acum tot ace-
leași, ba încă și mai nefavorabile pentru
campania de „maghiarisare generală“, cum
o numesc românii.

Dovada despre acesta ne dau doi ar-
ticuli importanți ai „corbului alb între Ma-
ghiar“, pe care îi publică „Egyetértés“
de la 8 și 10 Iunie n. în fruntea sa —
deși redacțiunea află de lipsă a observa,
că nu „consimte în toate“ cu vederile sale.

Aflăm de bine a publica aji fără de
nici un comentariu doilea articol semnat
de Ludovic Mocsary și intitulat „Inca ceva
despre anchetă“ (Egyetértés dela 10 Iunie),
care e de următorul cuprins:

„Da, ar trebui să stringem la
olaltă această națiune politică sfă-
șiată, însă nu prin unitatea de limbă,
care dată fiind situația nu este alt-
ceva, decât o utopia. Fantasmagoria
(ábrándozás) unității limbii nu poate
alcătui temelia politice naționale,
n'ar fi permis să dea directivă legis-
lațiunii și guvernului, ori să exercite
vr'o influență asupra lor. In ancheta
recentă pentru instrucția primară,
ideia dominantă a fost necesitatea
limbei maghiare, maghiarisarea ge-
nerală, și au fost de aceia, cari au
spus-o acesta pe față, ér alții au
esprimit-o așa, că reclamau luarea
instrucției primare în resortul sta-
tului, ceea-ce este identic, căci este
lucru de sine înțeles, că statul nu
poate întreține decât școle maghiare.

Privim cu invidie la națiunile
unitare în rasă și limbă, dér pe noi
ne-a aședat prevedința în partea de
sud-est a Europei, unde istoria a
amestecat d'avalma popore de toate
rassele și limbile, așa că nici nu se
poate imagina înjghebarea de state
naționale, fie mari, fie mijlocii, fie
mici, chiar dacă vr'o cataclismă ar
face tabula rasa și ar răsturna toate
cadrele configurațiilor actuale po-
litice, dând compasul în mâinile po-
porelor, ca să-și fixeze pe baza uni-
tății de rasă și limbă cadrele nou-
lor lor state. Nu ne putem imagina
astfel de formațiuni, în cari să nu
fie pe teritoriul statelor mari séu
mici enclave de naționalități, cu cari
neconținut ar fi necaz, ca și acum.
Poporele simt instinctiv puterea in-
herentă acestei situațiuni și de aceea
nici nu e nevoie de unitatea de
rasă și limbă. Configurațiunile is-
torice și fără de asta au șanse des-
tule de existență, numai să nu pro-
voce cu forța situații, pe cari singu-
raticile naționalități se le găsească
insuportabile. In acest uriaș coclaur
de furtuni (viharszék) — căci așa este
nu numai Balcanul turcesc, ci în-

tregul sud-est al Europei — nu este
alt chip de traiu, adecă de traiu în
felul lumii civilizate, și nu este alt
chip pentru evitarea vecinicilor sgu-
duiri, decât să primim *statul quo*, pe
care l'a creat istoria pentru rapor-
turile naționalităților. Trebuie să se
evite ori-ce înăsprire a diferențelor
de naționalitate. Nu trebuie să fie
supărat nimeni. Trebuie respectată
libertatea personală. Nu trebuie prin
urmare atacată nici limba, nici re-
ligia cuiva. Trebuie să se măsore cu
măsură egală la toți nu numai din
sarcinile, ci și din favorurile, ce po-
te se le ofere statul. Trebuie să ne fe-
rim de râvnirea asimilării naționale
pe calea unității de limbă, căci de
geaba o spunem d. e. noi Maghiarii,
că noi nu vrem să violentăm, logica
acestei politice necesarimente duce
acolo, că facem tot contrarul și nu
cum ar pretinde politica de națio-
nalitate singur corectă.

In loc să alergăm după fantoma
deșartă a maghiarisării generale, care
acum duce la extravaganta școlilor
primare cu limba de predare peste
tot maghiară, séu la trecerea la stat
a instrucției primare, ar fi mult mai
bine să cercetăm mai de-aprope, dacă
în adevăr este o nenorocire atât de
mare faptul, că nu suntem națiune
cu limbă unitară?

Ore nu este și aici așa, că în
lumea aceasta toate lucrurile își au
partea bună și rea, umbră și lu-
mină? Și dacă cugetăm puțin cu
sânge rece și nepreocupați, vom vedé,
că tocmai situația noastră cu națio-
nalitățile, care acum ne deprimă
așa mult și ne mână la fapte extra-
vagante, ne ofere prospecte sigure,
ca Ungaria independentă să se in-
cunjure cu o cunună unitară de po-
pore aliâte, și prin acesta să-și do-
bândească o poziție puternică în fa-
milia poporelor europene, întocmai
cum a fost pe timpul dinastiei ar-
padiene. Entitățile acele mari de na-
ționalități, cari trăiesc cu noi și ale
cărora înrudiri de rasă și limbă tră-
iesc în vecinătatea noastră în state
independente formeză astfel de le-
gături între noi și acele state, cari
pot constitui baza unei alianțe firesci,
permanente și strinse. Amicul ami-
cului meu este și amicul meu, ruda
rudei mele, este și ruda mea. Po-
te să se ivescă între noi câte o certă
familiară, însă dacă se ivesc interese
serioase séu chiar interese de exis-
tență, atunci se valoréză postulatele
ordinei naturale a lucrurilor.

Am puté noi de pildă să pri-
vim cu suflet liniștit, când colosul
de miadă-nopțe ar strivi România,
a cărei existență și înflorire este le-
gată de inima a trei milioane de
omeni, cari sunt cetățenii ai statului
ungar? Din contra, ore membrii na-
țiunii române nu ar avé un viu in-
teres, ca Ungaria să ajungă și să
rămână într-o situație, ca frații lor
de aici să aibă o prosperitate în
tota privința și să nu fie aici nu-
mai o colonie exploatată de o pu-
tere străină? Tot așa suntem cu
Sérbii. Faptul, că sub un acopere-
mânt cu noi locuiesc un milion de

Sérbii, ne asigură simpatia și alianța
intimă a rassei dominante din Bal-
cani, a Sérbilor. Cu Românii și cu
Sérbii putem avé ast-fel de rela-
țiuni de alianță, care se va deosebi
de alianțele efemere iscodite de di-
plomați și in cari în timp scurt din
amic se face dușman și din duș-
man amic.

Intr'o ast-fel de conformație a
relațiilor zac șansele mult pomeni-
tului imperiu unguresc, căci com-
plexul națiunilor, cari trăiesc în
alianță făcută pe temeiu firesc, au
ocupat loc printre marile puteri cu
rangul de imperiu. Ast-fel și nu pe
calea, cum voia într'un rând o foie
din Budapesta să pună bazele im-
periului séu maghiar prin octroarea
culturei maghiare tuturor poporelor.
Ast-fel po- te să se întorcă spre bine
situația, în care acum credem, că
residă cauza principală a slăbiciunii
noștre.

Noi vrem să stîrpicim avintul na-
țional al naționalităților, invocând
mereu, că sub aripile vulturului cu
două capete găsim scut sigur.

Să nu ne amăgim. Am puté
noi să trăim și din omenia noastră,
dér ar fi negreșit necesar să urmă-
rim o politică corectă față cu na-
ționalitățile și să nu împedecăm prin
procedură nechibzuită valorarea păr-
ții bune a raporturilor naționalităților.
Să ne gândim la viitor! Să ne gân-
dim, că situația actuală, conform
căreia o națiune de 20 milioane de
pe un teritor de 6000 miluri pătrate
este provincia acestui conglomerat
de monarchie, nu po- te dura vecinic.

Po- te se amăgesc unii cu aceea,
că situația aceasta o putem folosi, ca
să maghiarisăm pe toate rassele
străine (?) și că totuși asta ar fi
baza cea mai sigură a viitorului
nostru. Eróre fatală! Intăiu pentru-
că acele rasse nu sunt sdrențele
vre-unei națiuni în agonie, ci mem-
brele cu consciență deplină ale
unor națiuni, ce formeză state in-
dependente, din care causă maghia-
risarea generală este o ilusie de-
șertă, după care zadarnic alergăm.
Al doilea, pentru-că puterei ce dom-
nesce asupra noastră, nu-i pasă, ba
chiar îi convine, ca să ne facem
cât mai odioși înainte naționalită-
ților și in același timp se îngrijese,
ca arborele să nu crească până in
ceriu.

Eată planul d-lui ministru Ber-
zeviczy. Sunt mulțumiți cu el ade-
vărații șovinisti?”

Din Bihor.

Oradea-mare, la 9 Iunie 1904.

Serbarea jubilară a „Familiei“.

(Raport special al „Gaz. Trans.“)

Pe când toate centrele noastre cu in-
teligență mai numărósă română, dădeau
semne de viață și de unde din timp în timp
puteam însemna câte un act de mai mare
însemnătate din punct de vedere româ-
nesc, numai din Bihor, de la sentinela ro-
mânismului din nord-vest, nu puteam în-
semna momente de mai mare însemnătate.

Tinerimea română din Bihor era
aceea și e, care din când în când mai

alerga, ostenia și aduna o parte neînsem-
nată din inteligența din Bihor la câte o
petrecere națională, la câte un concert
românesc și care ne mai aducea aminte,
că suntem, că existăm și că facem parte
din neamul românesc.

Indiferența, indolența, de care am
fost cuprinși, ne făcea câte-odată să per-
dem speranța.

Dér scânteia iubirei de neam ne-a
mântuit. Și mare este credința noastră, că
odată scânteia iubirei de neam, de limbă, de
datini, de cultura românescă aprinsă, nu
se va mai stinge.

Grele și mari sunt obstacolele cu
cari avem de luptat, dér decât voință și
tărie avem, toate le putem învinge.

Dovadă a fost serbarea culturală na-
țională de aji.

Măreț și impunătoare a fost această
serbătoare, căci neamul întreg a luat parte
la ea. Stégul culturai arborat acum 40 de
ani prin înființarea „Familiei“ numai aji
a fălăit într'adevăr asupra noastră...

Înțeles-a inteligența din Bihor, că
avem sprijinul tuturor Românilor și bine-
venită a fost ocaziunea când am chemat
întreg românismul la o serbare comună,
care să ne electrizeze inimile și să însufle
în noi și mai mult iubirea de neam, iu-
birea de cultura română.

Căci decât divisați suntem politicesce,
uniți suntem în cugete, în simțiri, uniți
suntem pe terenul culturai.

Serbarea, care s'a prăsnuit aji în
Oradea, reprezintă o epocă însemnată în
istoria culturală a Românilor, și cine va
serie această istorie, nu va puté trece cu
vederea acest moment important.

Nu mă țin apt, ca să pot descrie
atât de clar și atât de limpede, ca cei ce
vor ceti să simțescă ceea-ce noi am simțit
în această di.

Surpinși am rămas noi Bihoreni de
această serbare, care nici nu cugetam, că
ne va reuși atât de splendid, dér surprinși
au rămas și oșpeții, delegații, că noi Bi-
horeni încă suntem în stare a face așa o
serbare, pe care până vom trăi nu o vom
uita. Căci felicitările, discursurile, cari s'au
ținut, au străbătut inimile noastre și ar fi
de dorit numai, ca să fi prins rădăcină
în ele.

Și acum să trec la descrierea de-
cursului acestor serbări.

Tinerimea, așa-dicând, ea a fost ini-
țiatorea acestor serbări și ea a început
șirul serbărilor în presără, printr'o sere-
nadă dată jubilentului, care pëtruns de
doinele duióse, nu a putut să nu mulță-
mescă printr'o vorbire fulminantă tine-
rimei.

Serviciul divin ținut aji dimințată în
catedrală, a fost pontificat de vicariul epis-
copesc Dr. Augustin Luran, asistat de
canonicul Moise Nyes și de preoții Samuil
Ciceronescu, Dr. Corneliu Bulcu și Valer
Hetcou. Răspunsurile liturgice le-a dat
corul seminarștilor condus de Dr. Leontin
Palladi. Au fost mulți la serviciu și în
deosebi clerul din Bihor a fost reprezentat
în număr destul de frumos peste tot la
aceste serbări.

De aici cu toții am mers la hotelul
„Arborele verde“, unde a urmat: *Festi-
valul*.

Inainte de a se începe ședința fes-
tivă, s'a ales o comisie de 2 membri, cari
să invite pe iubilant la serbare.

Îubilantul după invitare, însoțit de
Ilustritatea sa Domnul Dr. Demetriu Radu,
s'a prezentat, făcându-li-se amëndurora
mari ovațiuni la întrare.

Aședându-se comitetul despărțemên-
tului oradan al „Asociațiunii“, d-l jubilan-
t Iosif Vulcan, precum și Ilustritatea Sa
Episcopul la masa festivă, directortul des-
părțemântului d-nul Nicolau Zigre printr'o
vorbire potrivită, arătând însemnătatea
dilei de aji, declară deschisă ședința fes-
tivă, designând tot-odată de notar al a-
cestei ședințe pe d-l Andrei Horvath.

Anunț de licitație.

În 20 și 21 Iunie st. n. a. c. se va vinde cu licitație în localul casei de Zălôge, dela ôrele 8—11 a. m. și dela 2—4 ôre p. m. **obiectele amanetate** în luna lui Aprilie și Maiu 1903, până inclusive cu nr. 8320—1903, a căror termin a expirat și nu s'au rescumpărat.

Obiectele cari se vor vinde sunt: Giuvaericeale, Clasornice de aur și argint și alte scule de aramă, Ciôle, Cositor, flanelle, haine bărbătesci și femeiesci, Cisme, ghete și altele.

Vândarea se face cu bani gata.

Răscumpărarea seu înoirea amanetelor se pôte face numai cu o zi înainte de licitație.

În ziua vândării cu licitație nu se permite nici într'un chip a prelungi amanetarea.

Brassó, 4 Iunie 1904.

Oficiul casei de amanete din Brașov.
2—3.(1873)

FABRICAT DIN PATRIE!

— **Novitate!** —

KLEINOSCHEG SEC

PRODUKT
DE
PRIMA CLASĂ

Pivnița de Șampanie
Frații **KLEINOSCHEG**

liferanții curții ces. reg.
BUDAPOK.

Se caută o cassă Wertheimiană
folosită — de mărime mijlocie.

Cei ce doresc a vinde o astfel de cassă, binevoescă a se adresa la parochul Iosif Micu în Feldiôră, comit. Brașov.

4—5

Bani mulți, până la 400 cor.

lunar pot câștiga persoane de orî și ce stare, fără risico, ca venit lateral. Informații trimite sub **AB 54, Anoncen Bureau des MERCUR STUTTGART,** Schwabstr. 7—25.1356.

Se caută în prăvălia I. G. Eremie
Brașov, o **vîndătoare** și un **ucenic**, cari scie cele trei limbi ce se vorbesc în loc.
2—3.1338

La AMERICA

mare reducere de prețul călătoriei dela **VIENA la New-York** prin **ROTTERDAM** cu întreținere **Cor. 155.—** Fie-care călător la America este liber în alegerea drumului.

Pentru asigurarea locului se trimite **20 corone la HOLLAND—America—Linie,** Wien, IV, Wiednergürtel Nr. 16.
4—10.1361.

Ideal și unic în lume în privința: liniștei, poziției. Comunicației, perspectivei și priveliștei peste Parcuri, lacuri, insule, poduri și grote.

STABILIMENT de CURĂȚIRE din VIENA

WIEN, II/6 Kaisermühlendamm 89/91. **Telephon nr. 19294.**

Despărțământul I.	
Aranjament pentru curățirea Garderobei de bărbați, dame și copii.	
Despărțământ II.	Despărț. VII.
Văpsitorie pentru Garderobe (desfăcute seu nedesfăcute).	Aranjament de apretură și decatir.
Despărț. III.	Despărț. VIII.
Aranjament a curățirii de covore.	Curățire și văpsire de piele, pentru mănuși, pantofi de bal, obiecte fine de piele etc.
Despărț. IV.	Despărț. IX.
Spălătorie cu abur.	Curățire și văpsire de rene, de impodobit de tot felul.
Despărț. V.	Despărț. X.
Curățire fină.	Aranjament de impregnant de tot felul de stoffe contra apei și foc.
Despărț. VI.	
Spălătorie de gardine, dantele și Văpsitorie.	

REPARATURI mici se fac gratis, mai mari cu prețuri foarte ieftine.
Cel mai apropiat loc de primire la Domniul:
Wolfgang, Schütz și Fii,
Brașov.

De deci de ani se întrebuințază cu mare succes contra **soldinei și resmatis-mului KRIEGNER**

REPARATOR
brevetât prin lrg.

În spitalul St. Rochus (Bpesta) din 136 casuri, 129 au dobândit deplină însănătoșare.
1 sticlă mare 2 cor., 1 sticlă mică 1 cor.
Se capătă în farmacii Se se ferescă de imitații.

Cel mai bun mijloc pentru vindecarea anemiei, lipsa de apetit, galbinare, nervositate și întărirea oopilor slabi este Preparatul **KRIEGNER's Tokajer China-Eisen-Wein.**

Calitățile superioare ale acestei beuturi cu gust sunt aprecuate și de consliu sanitar și minist. de interne au dat învoirea să se recomande.
1 sticlă mare 6.— cor. 1 sticlă mică 3.20 cor

Mijloc perfect pentru curățirea feței și conservare frumseței — Efect miraculos e

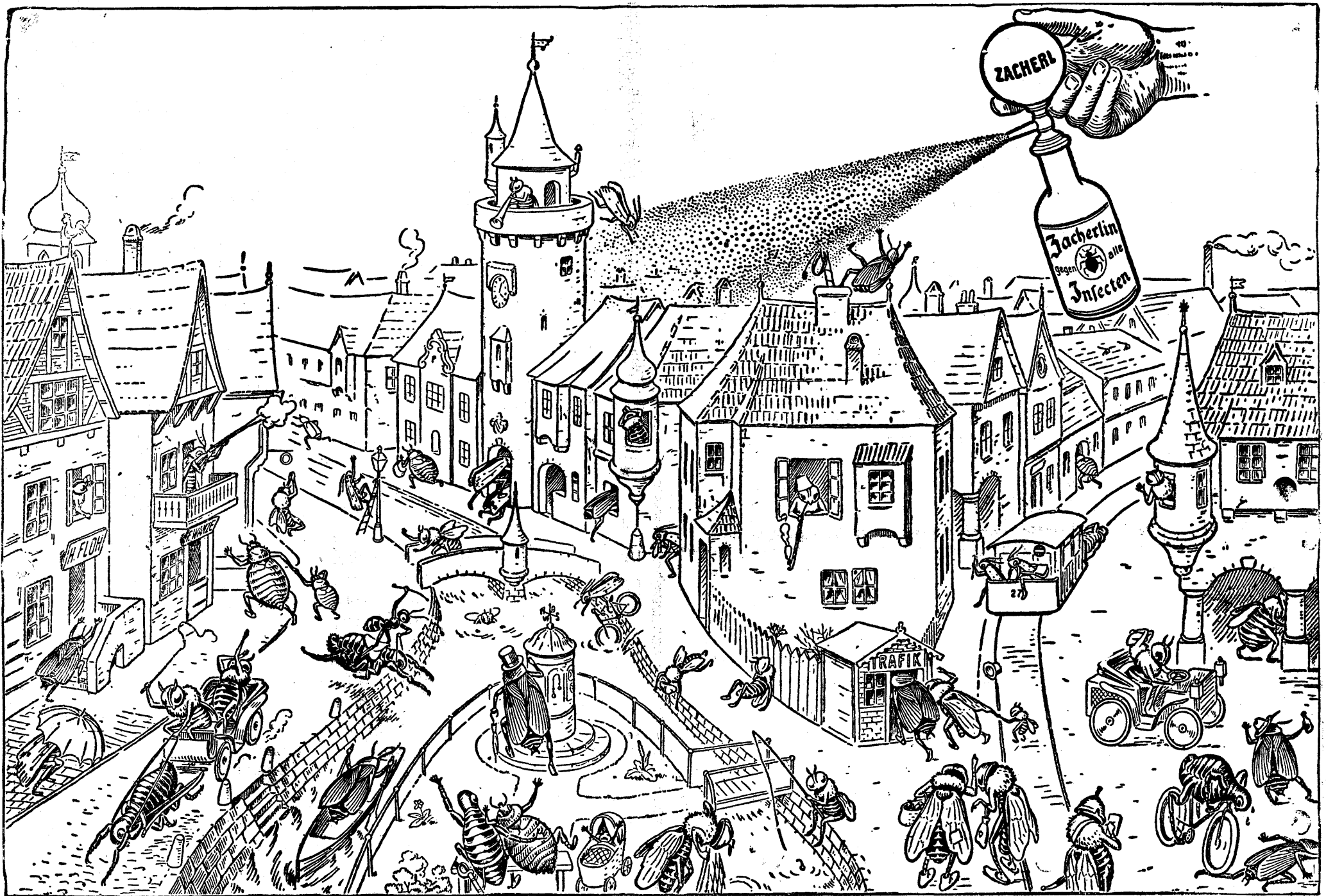
AKACIA - CRÉME.

Acastă vestită Crémă este nevătămătore. nu conține nici lumb, nici argint vin, înfrumșează și înviorază fața. Brevetată legal. Articol foarte plăcut de dame distins.

AKACIA - Crema 2 Cor.
- Pudra 1
- Săpun 1.

Se capătă la farmacii, dar se se căută tot-deună Preparatul Kriegner's

Depozit principal:
F. RMACIA KRONEN,
BUDAPEST VIII,
Käthnerstr.

Dacă dorești „ZACHERLIN“ de cel renumit.
Nu'l cumpăra în hârtie învălțit.
In sticle se vinde cel veritabil,
Cu drept de marcă. și-i admirabil.

Ce-ți vine și și pôte într'ajutor și te ferescă de plaga insectelor,
Ca se te convinși mai pe deplin
Caută după placatul lui Zacherlin.